

KUNSTTOUR Maastrichtse fotografe gebruikt procedé uit negentiende eeuw

Precies vereeuwigd zoals in 1851

Geprint in zilver-sulfaat en lavendelolie. Indra Moonen maakt foto's precies zoals 160 jaar geleden. Haar werk is te zien tijdens de Kunsttour dit weekeinde.

door Vikkie Bartholomeus

Vijfhonderdste van een seconde. Meer is er niet nodig. Een korte klik, of soms zelfs een totaal geluidloos ogenblik en een digitale camera heeft een beeld vastgelegd. Hoe anders bij collodion fotografie. Tegen de achterkant van het te portretteren hoofd wordt een „martelwerktuig” geplaatst, een neksteun om het hoofd zo lang mogelijk stil te houden. Blijf bewegingloos, probeer niet te knipperen. De fotograaf duikt onder een zwarte doek, positioneert de camera, stelt scherp. Dan het *moment suprême*: het zwarte leren kapje wordt geruisloos van de lens gehaald. Vier seconden duren een eeuwigheid. Het resultaat is verbluffend. Een foto uit 1851, alsof je naar je eigen voorvaders kijkt. Een vervreemdend vlekkelig beeld op een glasplaat dat historie ademt, maar toch echt net is vastgelegd. Geen pixel, geen korrel, haarscherp. Nietsverhullend, onflatteus bijna. Zelfs de reflectie van de houten camera is nog in de pupil te zien.

Indra Moonen (27) uit Maastricht fotografeert nog net zoals 160 jaar geleden. Ze is een van de weinigen die het proces van collodion fotografie nog beheersen. Het is de opvolger van de daguerreotype, het eerste succesvolle fotografische proces. Ze stuitte op de collodion fotografie via een filmpje op internet en was op slag verkocht. „Ik was verliefd, helemaal onder de indruk. Het zag er zo mooi uit. Niet alleen het resultaat, maar ook het proces. Alles gaat zo traag, je hebt zoveel meer rust in het fotograferen. Je moet bij elk beeld dat je maakt echt heel goed nadenken. Dat maakt elke foto heel bijzonder. En er zijn zoveel dingen die mis kunnen gaan. Het is heel moeilijk en bewerkelijk, net als de mens zelf.” Eigenlijk had ze niet veel met fotografie. Na de middelbare school

Zelfportret van Indra Moonen.

had ze geen flauw benul welke vervolgopleiding ze zou gaan volgen en belandde onder het motto 'baat het niet dan schaadt het niet' bij een pendelaar die haar adviseerde fotografie te worden. „Ik ben er blind ingestapt maar het beviel meteen supergoed.” Ze volgde de Syntra avondopleiding en daarna de

kunstacademie in Hasselt. Ze legt zich vooral toe op conceptuele beelden, gemaakt via het oude procedé dat haar fascineert. „Ik heb het ook wel een tijd met digitale camera's geprobeerd, maar dat ging gewoon vervelen.” Want juist al die onzekere factoren uit de antieke fotografie brengen haar zoveel extra. „De fou-

ten die je bijna altijd krijgt spreken me heel erg aan. De resultaten zijn soms heel bizar. De hele sfeer, het donkere, het sinistere. Het is altijd afwachten wat je krijgt.” En van elke glasplaat is er maar één, negatieven zijn er niet. „Als het kapot valt, is het weg.” En ook als tijdens het proces iets misgaat, is er geen *back*

up. Zo is laatst haar eigen gezicht door de chemicaliën geheel weggevreten. „Dat is echt heel erg balen.” Ze heeft zich flink moeten verdiepen voordat ze het hele procedé kende en het daadwerkelijk lukte om beeld op de glasplaat te krijgen. Want er moet een hele keten aan handelingen verricht worden. De glasplaat wordt bewerkt met tal van baden die elkaar opvolgen. Van collodion, dat een dun plastic-achtig filmpje over de glasplaat legt, via zilver-sulfaat tot een eindlaag van vernis waarin lavendelolie is verwerkt. Haar doka ziet er dan ook meer uit als een chemisch lab, vol glazen flessen, pipetten en reageerbuisjes. „Ik vond het in het begin best eng. Het is gewoon rauwe chemie. Maar als je voorzichtig bent en weet wat je doet, komt alles goed.”

Alle chemicaliën die 160 jaar geleden gebruikt werden zijn nog verkrijgbaar. Ze heeft ook een camera uit die tijd, maar vindt het „zonde” om die te gebruiken. In Amerika heeft ze een replica besteld, maar wel met een originele lens.

Momenteel is ze bezig met een serie geïnspireerd door de Maastrichtse fotograaf Alexander Simays (1866-1944), die op dezelfde manier fotografeerde. Ze reist plekken af in de stad die Simays vastgelegd heeft. Op exact hetzelfde standpunt probeert ze opnames te maken. Maar dat is nog niet zo gemakkelijk. Want als een glasplaat eenmaal belicht is, moet hij meteen bewerkt worden. Dus een compleet tentje met een doka moet mee op locatie. En dat beviel enkele stadswachten niet, onlangs op de Markt. Net toen de eerste foto van het stadhuis gemaakt was, werd ze gesommeerd te vertrekken. Geen vergunning. „En die meneer met die digitale camera dan, die maakt toch ook 'gewoon' een foto? Maar het maakte geen indruk.” Inmiddels heeft ze vergunning om drie maanden lang haar doka-tentje overal op te slaan.

De oppervlakkigheid van de mens, dat is een van de thema's die haar boeien. De beelden van Simays naast de hare, moeten onder meer dit zichtbaar maken, hoopt ze. Wat heeft de tijd gebracht? „Het is een eindeloos gevecht, een gevecht dat ik nooit zal winnen. Maar het is fascinerend.”

www.contrastique.com